קשיא רב אשי סבר לה כריש לקיש ומתרץ לה כר' שמעון רבינא סבר לה כר' יוחנן ומתרץ כרבנן רב אשי סבר לה כריש לקיש ומתרץ לה כר' שמעון החולץ ליבמתו וחזר וקדשה צריכה חליצה מן האחין מאן אחין אחין הילודים כמאן כר"ש עמד אחד מן הנולדים וקדשה אין לה עליו כלום כמאן כר"ל רבינא סבר לה כרבי יוחנן ומתרץ לה אליבא דרבנן החולץ ליבמתו וחזר וקדשה צריכה חליצה מן האחין מאן אחין אחין הנולדים כמאן כר' יוחנן עמד אחד מן הילודים וקדשה אין לה עליו כלום כמאן כרבנן איתמר הבא על יבמה ובא אחד מן האחין על צרתה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכרת וחד אמר בעשה מ"ד בכרת כריש לקיש ומ"ד בעשה כר' יוחנן אמר רב יהודה אמר רב צרת סוטה אסורה (א) טומאה כתיב בה כבעריות מתיב רב חסדא רבי שמעון אומר ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה [אמר לך רב] אמינא לך אנא סוטה דאורייתא ואת אמרת לי סוטה דרבנן ודקארי לה מאי קארי לה קסבר כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון מתיב רב אשי נכנסה עמו לסתר ושהתה עמו כדי טומאה אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה ואם מת חולצת ולא

רש"י

קשיא. לרב אשי דשנייה הכי: **רב אשי סבר לה כריש לקיש.** דאמר(ה) בכרת וסיפא ניחא: **ומתרץ לה.** לרישא דברייתא דקתני צריך חליצה באחים שנולדו לאחר חליצה וקדושין של שני וכר' שמעון דאמר(ו) ייבם ולבסוף נולד לא מהניא נפילתה מן הראשון למהוי עלה אשת אחיו שלא היה בעולמו הלכך זיקת ההיא נפילה לא אסרה לה עליה דהאי הואיל וכשנולד (ב) ככר קדשה זה: **רבינא סבר לה כרבי יוחנן.** דאמר(ז) חייבי לאוין נינהו ורישא ניחא ומתרץ לסיפא דקתני אין לה עליו כלום באחין שנולדו לאחר מכאן וכרבנן דאמרי אשת אחיו שלא היה בעולמו היא ולא תקשי רישא לסיפא: **הילודים.** שנולדו אחר קדושין של זה ולא איתסרא עלייהו בחליצתו דהא זיקה קמייתא לא (ג) רמאי קמייהו לייבומי ומשום אשת אחיו שלא היה בעולמו לא מיתסרא כר"ש דאמר ייבם ולבסוף נולד שריא: **עמד אחד מן הנולדים.** שהיו בשעת חליצה ראשונה: **אין לה עליו כלום.** כר"ל דאמר(ח) האחין חייבין על החלוצה כרת: **עמד אחד מן הילודים.** אחר חליצה או אפילו אחר קדושין וכשמת זה המולך קדשה אותו ילוד אין לה עליו כלום ולאו משום חליצה אלא משום דהויא אשת אחיו שלא היה בעולמו מנפילה ראשונה: **כמאן כרבנן.** דאמרי(ט) אפילו ייבם ולבסוף נולד אסירא: **בעשה.** בית אחד הוא בונה ואין בונה ב' בתים(י) ולאו הבא מכלל עשה עשה: **מ"ד בעשה כרבי יוחנן.** דאמר(כ) איהו שליחותא דאחין קעביד וכי היכי דלדידיה הויא צרה בעשה לאחים נמי הויא בעשה: **ומ"ד בכרת כר"ל.** דאמר לאו שליחות דאחים קעביד הלכך הוא ניהו דקאי עלה בעשה אבל אחים כדקיימי קיימי באיסור אשת אח: **צרת סוטה אסורה.** היה נשוי ב' נשים וזינתה האחת תחתיו ויש עדים ומת בלא בנים היא וצרתה פטורות אף מן החליצה מאי טעמא טומאה כתיב בה ונסתרה והיא נטמאה (במדבר ה): **בעריות.** דכתיב אל תטמאו בכל אלה (ויקרא יח): **ביאתה או חליצתה וכו'.** מעשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך ונשאת ואח"כ בא בעלה תצא מזה ומזה מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין רבי שמעון אומר ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת היא לכתחלה את צרתה שהרי היא כשאר נשים לגבי יבם דלא קנסוה רבנן מיבם דודאי שריא ליה שאנוסה היתה (ד) שמעה שמת. אלמא נבעלה תחת בעלה שריא לצרתה לייבם ואפי' רבנן לא פליגי אר"ש אלא בדידה אבל בצרתה מודו: **סוטה דאורייתא.** שזינתה והתורה אסרה בה: **ואת אמרת לי סוטה דרבנן.** דהא מדאורייתא שריא שניסת ע"פ ב"ד בעד אחד ואנוסה היא ורחמנא שריא דכתיב (במדבר ה) ועד אין בה תרי אלא אחד [סוטה ב:] והיא לא נתפסה אסורה הא נתפסה מותרת ורבנן הוא דגזרו בה כי היכי דתידוק שפיר שמת בעלה עד שלא תנשא: **ודקארי לה מאי קארי לה.** הא לא אמר רב אלא בסוטה דאורייתא דכתיב בה טומאה: **קסבר.** האי דפריך כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון ואי סוטה דאורייתא היא וצרתה אסורה הכי נמי הוו אסרי רבנן צרה מייבום ומצרכי לה חליצה: **נכנסה עמו.** המקנא לאשתו ואמר לה אל תסתרי עם איש פלוני: **לביתה.** לבעלה שמא זינתה שרגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה ואם כהנת היא אסורה בתרומה כדיליף במסכת סוטה (דף כח.) נטמאה נטמאה ונטמאה (במדבר ה) ג' פעמים אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה:

ולא

תוספות

מאן אחין אחין הנולדים. אומר ר"י דנולדים קרי לאותן העתידין להולד כלשון הש"ס כדאמרינן בפרק ד' נדרים (נדרים ל:) למימרא דנולדים העתידים משמע ובספ"ק דגיטין (דף יג: ושם) קאמר אלא מעתה הקנה לנולדים דלא הוו בשעת מתן מעות ה"נ כו': **צריכה** חליצה מן האחין. (ה) מתייבמת אינה מאחר דאסירה לבעלה דהשתא במותר לה אסורה באסור לה לא כ"ש: **כמאן** כרבנן. הוה מצי לאוקומי כר"ש כגון שנולד קודם שקדשה אלא ניחא ליה לאוקמי כרבנן ונולד אפילו אחר שקדשה: **חד אמר** בעשה. כן גירסת הקונטרס ופי' בקונטרס משום דדרשינן בית אחד הוא בונה ואינו בונה שתי בתים ולאו הבא מכלל עשה עשה וקשה כיון דאיצטריך קרא לגופיה שלא ייבם את שתיהן מנלן דאתיא קרא א) לנתקו מכלל כרת ללאו ואמר ר"ת דגרסינן חד אמר בלאו וכן פר"ח דכשייבם אחת קאי אצרה בלא יבנה דקרינא בצרה כיון שלא בנאה שוב לא יבנה אותה וכן האחים לא קיימא עלה אלא בלאו לרבי יוחנן וגרסינן שפיר וחזר ובא הוא או אחד מן האחין על צרתה אבל לפ"ה דגרסינן בעשה ב) לא פליגי אלא באחין אבל איהו לכ"ע בעשה ג): **צרת** סוטה אסורה. לאו דוקא אסורה דאף מחליצה פטורה כדפירש בקונטרס ודוקא סוטה ודאי אבל סוטה ספק בעי חליצה כדמייתי בסמוך וקרא דונסתרה והיא נטמאה בנבעלה ודאי איירי כדמסיק לקמן אבל סוטה ספק לא כתב בה טומאה וא"ת והא תנן נכנסה עמו לבית הסתר אסורה לביתה ואסורה לתרומה ודרשינן בפרק כשם (סוטה דף כח. ושם) שלשה פעמים ונטמאה כתיב אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה וי"ל דלא אסרה הכתוב אלא משום ספק שמא נבעלה ונטמאה ולעולם לא כתיב טומאה אלא על הודאי נבעלה וא"ת כיון שלא (ו) נכתב שם טומאה אלא על הודאי אמאי אסורה לביתה ולתרומה וי"ל דעשה ספק כודאי כדאמר בפרק כשם (ג"ז שם) אם נטמאה למה שותה ואם לא נטמאה למה נשקית מגיד לך הכתוב שהספק אסורה כודאי ולהכי ספק סוטה בעיא חליצה דדוקא להחמיר עשה הכתוב ספק כודאי ולא להקל לפטרה בלא חליצה (ז) ולמאי דפרישית לעיל (דף ג: ד"ה לפי) דלמסקנא דשמעתין טומאה כעריות כתיב בה דאמר רב היינו במקום לאו ניחא דההוא טומאה לא כתיבא אלא על ודאי נבעלה אבל מ"מ קשה כיון דסוטה ודאי חשיב לה רב כערוה א"כ סוטה ספק הוה לה ליחשב כספק ערוה וא"כ היכי פריך (ח) ותתייבם ייבומי: **רבי** שמעון אומר ביאתה או חליצתה כו'. וא"ת ולמאי לא מקשה מת"ק דאמר אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולרב לא בעינן חליצה וי"ל דהא אתי ליה שפיר דחולצת דמדאורייתא בעיא חליצה דסוטה דרבנן היא ולא פריך מר' שמעון אלא משום דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון והיה לנו לאוסרה להתייבם וא"ת ולמא ר' שמעון לא קאמר אלא דבדיעבד פוטרת צרתה אבל לכתחלה לא ואמר ר"י דבדיעבד מודה ת"ק דלא אשכחן דפליגי והא דלא נקט אחיו של ראשון רצה חולץ רצה מייבם דמשמע לכתחלה אמר ר"י דמילתא אגב אורחיה קמ"ל דאע"ג דאיכא צרה דשייך בה ייבום טפי אפ"ה ביאתה או חליצה שלה פוטרת לכתחילה צרתה דס"ד דלא פטרה דנראה כאשתו דשני וא"ת לרב חסדא שרוצה לדקדק דסוטה דאורייתא שריא תקשי ליה מתני' דפרק קמא דסוטה (דף ג. ודף ו. ושם) דמייתי בסמוך דספק סוטה אינה מתייבמת וי"ל דהוה אמינא דהא דקתני שאין מתייבמת היינו מדרבנן אע"ג דהתם מוכח דאסירא מדאורייתא מכל מקום מכח משנה עצמה אין להוכיח עליו כלום ועוד אמר רבי יצחק דדוקא לרב פריך דמשוי ליה כערוה לסוטה דאורייתא ופטורה אף מן החליצה ולכך בסוטה דרבנן סברא היא דיש לאוסרה להתייבם אבל בההיא דסוטה דספק סוטה חולצת אין תימה אם נאמר דבסוטה דרבנן אפילו מתייבמת ועוד פירש רבינו יצחק דלרבי שמעון אסורה להתייבם לכתחלה מדקתני סיפא ואין הולד ממזר דאי שרי לייבם לכתחלה פשיטא דאין הולד ממזר ועוד בירושלמי קורא להאי דרבי שמעון חליצה פסולה ואם היתה מותרת להתייבם חליצה כשרה היא ופריך מהא דקאמר ר"ש דפוטרת צרתה דכיון דאמר בסוטה דאורייתא דלאו בת חליצה וייבום היא בסוטה דרבנן אין לחליצה להועיל לפטור צרתה וכ"ת ממה נפשך תועיל דאם חשיבא כסוטה גמורה צרתה נמי לא בעי חליצה ואי לא חשיבא כסוטה א"כ שפיר פטרה צרתה דמסתבר ליה להש"ס דכיון דדמיא לסוטה דאורייתא חליצתה כמאן דליתא ואין לה לפטור צרתה:

לרבות

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"א מהל' יבום הלכה יג טוש"ע אה"ע סימן קסב סעי' א:

לח ב מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה יט טוש"ע אה"ע סימן קעג סעיף יא:

לט ג מיי' פ"א מהל' סוטה הלכה ח ומיי' פכ"ד מהל' אישות הל' כד טוש"ע אה"ע סימן קטו סעיף ח:

מ ד מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה יט:

◆

מוסף רש"י

ושהתה עמו כדי טומאה. כדי הערלה (סוטה ב.). **אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה.** מספק, כדילפינן (שם כח.) שלשה ונטמאה אמורים בפרשה, וקנא את אשתו והיא נטמאה, ונסתרה והיא נטמאה, תחת אישה ונטמאה, אחד שאסורה לבעל ואחד שאסורה לבועל אם ימות בעלה או יגרשנה, ואחד שאסורה לתרומה (שם ב.). **ואם מת.** קודם שהשקה ואין לו בנים והיא זקוקה ליבם, חולצת. לינשא לשוק ולא מתייבמת (שם).

◆

תוס' רי"ד מקמאי

תניא החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת צריכה חליצה מן האחים הנולדים א) אבל לא מן הילודים כרבנן דאמרי אפלו כנס ולבסוף נולד אסורה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו עמד אחד מן האחים וקדשה צריכה חליצה מן האחים עמד אחד מן הילודים וקדשה אין לו עליו כלום ואפי' ילוד לאחר שקדשה החולץ כרבנן דאסרי אפי' כנס ולבסוף נולד: אמר רב יהודה אמר רב צרת סוטה אסורה טומאה כתיב בה כעריות פירוש דאפי' חליצה לא בעיא ממאי מדפרכינן בריש מכלחין ולרב אסי ליתנהו ואם היתה צריכה [חליצה] אליבא דרב מאי קושיא והא קתני במתניתין פטורות מן החליצה ועוד דהא אותביה רב יוסף מהא דתנן נכנסה עמו לחורבה ושהתה כדי טומאה אסורה לביתה ובתרומה ואם מת חולצת ולא מתייבמת ש"מ דאליבא דרב אינה חולצת מיהו רב יוסף ס"ל דצריכה חליצה אפי' סוטה ודאית כיון דאילו איתיה לבעל בעיא גט השתא נמי תבעי חליצה והכי שמעינן ליה לרב יוסף בפ"ק דסוטה ורב יוסף לא שני ליה בין סוטה ודאית לספק סוטה דתרווייהו טומאה כתיב בהו וכיון דסוטה מספק בעיא חליצה משום דאיתיה לבעל בעיא גיטא הכי נמי בסוטה ודאית בעיא חליצה וקי"ל דסוטה ודאית לא בעיא חליצה טומאה כתיב בה כעריות אבל גבי ספק סוטה לא כתיב בה טומאה ובעיא חליצה

א) גירסת רבינו הוא כגירסת תוס' דגרסי מאן אחין אחין הנולדים.

מסורת הש"ס

א) [לעיל ג.], ב) [לקמן פו:], ג) [פסחים לה: וש"נ], ד) סוטה ג., ה) [לעיל י:], ו) [לקמן יח:], ז) [לעיל י:], ח) [שם], ט) [לקמן יח:], י) [לקמן מד.], כ) [לעיל י:], ל) [וע"ע תוס' כתובות ג. ד"ה אי לאפוקין], מ) [פ"ק דסוטה דף ה:].

◆

תורה אור השלם

ו. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:

במדבר ה יג

◆

גליון הש"ס

גמ' ודקארי לה מאי קארי לה. כתובות עז ע"א וש"נ:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' צרת סוטה אסורה מ"ט טומאה: (ב) רש"י ד"ה ומתרץ וכו' וכשנולד זה ככר: (ג) ד"ה הילודים וכו' לא רמיא קמייהו: (ד) ד"ה ביאתה וכו' שאנוסה היתה שסבורה שמת: (ה) תוס' ד"ה צריכה וכו' ומתייבמת: (ו) ד"ה צרת וכו' וא"ת כיון שלא נקרא שם טומאה: (ז) בא"ד ולא להקל לפטרה בלא חליצה ומיהו קשה היכי פריך בפ"ק דסוטה תתייבם ספק סוטה ולמאי דפרישית לעיל דלמסקנא דשמעתין טומאה:

◆

תוספות ישנים

א) וע"ק מאי האי דמספקא ליה בקדושין אי ר' ישבב טעמא דנפשיה קאמר ואפילו חייבי עשה או לאפוקי מר' סימאי קאתי תפשוט דטעמא דנפשיה קאמר מדאמרינן לקמן פ' ר"ג אין לאחר ביאה כלום בשתי יבמות ומוקים לה כר' עקיבא דאמר אין קדושין תופסין וכו' ואי סבר ר' עקיבא קדושין תופסין בחייבי עשה אמאי אין לאחר ביאה כלום הלא ליכא רק עשה דבית א' הוא בונה כדפ"ה הכא: ב) וא"ת א"כ לא אצטרך קרא לר' יוחנן דבית א' בונה ואינו בונה ב' בתים דמאלא יבנה נפקא דאינו בונה צרתה. וי"ל דסד"א דמייבם לא מייבמה אבל מחלץ חלצה להכי איצטריך לא יבנה א) דאפילו מחלץ נמי לא חלצה. ועי"ל דר' יוחנן סבר דאצטריך בית א' הוא בונה לייתר קרא דלא יבנה לנתוקה מכרת דאשת אח ולאוקמי אלאו. ומ"ד בכרת כריש לקיש כדפרי' דסבר דלא מיירי מן הצרה. עוד פי' ר"ס מ"ד בכרת כריש לקיש משום שיש לנו לעשות פטור דצרה בביאת חברתה כמו פטור דצרה בחליצת חברתה וכיון דמפטרה הצרה בחליצת [חבירתה] אמרינן לעיל דהוי בכרת כמו כן אמרינן הכא דמיפטרה בביאת חברתה דחליצה ויבום א' הם:

א) נ"ל להכי איצטריך בית אחד הוא בונה וכו' דאפילו מחלץ לא חלצה.